

Vykmenění lip na návsi v Kostelní Lhotě

V březnu proběhl na návsi odborný zásah do stromového patra, převážně lip, které tvoří kosterní porost parkové úpravy. Cílem tohoto zásahu bylo zvýšení nasazení koruny dřevin, a tedy vytvoření vyšší podchozí a pohledové výšky.

Dvouřadá výsadba na návsi tvoří zcela dominantní prvek návsi, která je svým založením typickou ulicovou návší. Výsadba vychází z lineárního založení vesnice a tento charakter dále podtrhuje. Stromy zároveň vhodně oddělují domy od komunikace, která je dnes jistě mnohem rušnější dopravní tepnou než v době založení sídla.

Stromořadí společně s kostelem Nanebevzetí Panny Marie a okolními domy představuje nejvýraznější prvek samotné návsi a zásadně utváří její podobu. Kostelní Lhota je poměrně tradiční středočeskou vesnicí, která si zakládá na svém autentickém vzhledu. Ten byl ostatně oceněn v nejedné soutěži zaměřující se na kvalitu sídel (např. Vesnice roku nebo Entente Florale Europe). Budování a udržování autentického vzhledu návsi je proto dlouhodobou strategií rozvoje veřejných prostranství obce.

Pro tento typ návsi jsou charakteristické vzrostlé stromy. Lípa je domácím druhem a zároveň národním stromem, proto je pro náves velmi vhodnou volbou a není důvod ji do budoucna nahrazovat. Při nových výsadbách by však bylo vhodné preferovat spíše lípu velkolistou než lípu malolistou, která lépe reaguje na probíhající změny klimatu.

Abychom se přiblížili výsledné, žádoucí podobě návsi, bylo nutné zapěstovat vyšší podhlednou výšku stromů. Z kompozičního hlediska je totiž důležité, aby se v dílčích pohledech z úrovně chodce objevovaly štíty jednotlivých domů pod korunami vzrostlých lip. Tento charakter bylo možné historicky zažívat například na návsi v nedaleké Vrbové Lhotě (dnes již s dožívajícím stromořadím) nebo v jihočeských Hlašovicích (památko UNESCO).

Obavy, že došlo k příliš vysokému vykmenění stromů, nejsou nutné. Je třeba si uvědomit, že větve se pod tíhou zelené hmoty přirozeně mírně prověšují. Nelze proto posuzovat pouze výšku kmene, na kterém byly větve odstraněny, ale je nutné vnímat také větve, které se ohýbají směrem k zemi a během vegetačního období se opět zazelenají.

Náves tak bude o něco přehlednější ale nebude méně zelená. Odstranění větví bylo zároveň nutné s ohledem na jejich velikost. Jak strom stárne, větve mohutní a jejich odstraňování v pozdějších letech by způsobovalo stále větší rány. Zásah rovněž více otevře pohled na kostel jako na hlavní dominantu návsi.

Zvýšení podhledné výšky je tedy spíše kosmetickým zásahem, který přispěje k tradičnějšímu vzhledu vesnice. Historicky totiž na návších stromy nebývaly zavětvené až k zemi, protože zde probíhal čilý ruch – pásly se zde kozy a domácí drůbež, sekaly se trávníky, sušilo se seno a konaly se poutě či jarmarky. Náves byla místem každodenního života a nízko zavětvené stromy by tomuto ruchu bránily.

Ani dnes bychom zeleň na návsi neměli vnímat pouze jako kulisovou výsadbu, která kryje pohledy na silnici, ale jako zásadní kompoziční prvek, jenž utváří charakter a vizuální identitu návsi i celého sídla.

Ing. Martina Kameníková, Ph.D.

(rozená Havlová)

autorizovaná krajinářská architektka ČKA 05041

předsedkyně Společnosti pro zahradní a krajinářskou tvorbu, z.s.

členka Dozorčí rady České komory architektů